20 sentyabr "Neftçilər Günü"dür.

Bayramınız mübarək, əziz neftçilər!

2001-ci il avqustun 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev "Neftçilər Günü" peşə bayramının təsis edilməsi haqqında" sərəncam imzaladı. Sərəncamda deyilirdi:

"Azərbaycanın neft və qaz sənayesinin inkişafında Azərbaycan xalqının dəyərli insanları – böyük alimləri, mühəndisləri, geoloqları, neftçiləri və başqa mütəxəssisləri zəngin neft və qaz sərvətlərinin vətən, xalq naminə istifadə edilməsi üçün böyük işlər görmüş, fədakarcasına çalışmış və xalqımızın tarixinə şanlı səhifələr yazmışlar. Azərbaycanın tarixində, onun iqtisadiyyatının inkişafında, xüsusilə, müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsində neft sənayesinin əhəmiyyətini nəzərə alaraq və neftçilərin əməyini yüksək qiymətləndirərək qərara alıram: hər il sentyabrın 20-si Azərbaycan Respublikasında "Neftçilər günü" peşə bayramı kimi qeyd olunsun".

Bəli, dünya neft sənayesinin inkişafına Azərbaycan neftçiləri böyük töhfələr vermiş, əsl fədakarlıq nümunələri göstərmişlər. Neftçilər hər zaman - keçmişdə də, indi də ən vacib, hörmətli peşə sahibləridir. Onlara qayğı Azərbaycanın gələcəyinə qayğıdır. Onlara diqqət əməksevər xalqımıza diqqətdir. Qeyd etməliyik ki, bu münasibət uzun müddət olub və indi də vardır. Qəhrəman neftçiləri dalğalı, fırtınalı Xəzərdə işləməyə ilk növbədə peşəyə vurğunluq, Vətənin iqtisadi qüdrətinin artırılması arzusu cəlb etmişdir. Neftçilər çox saf, mərd və dostluğa sadiq insanlardır. Bu keyfiyyətləri həmişə qoruyub saxlayan, gələcəyə nikbin baxan neftçilər ordusu Azərbaycan iqtisadiyyatının möhkəm və əzəmətli sütunlarındandır.

Biz də bu əziz bayram günündə Azərbaycanın neft salnaməsinə öz adlarını qızıl hərflərlə yazmış görkəmli neftçi alimlərimizi bir daha yad etmək, gələcək nəsillərin yaddaşlarına həkk etdirmək istədik.

"Müstəqil dövlət olaraq bu işləri başlayarkən Azərbaycan neftçilərinin bir neçə nəslinin əməyi nəticəsində Azərbaycanın ərazisində və Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda kəşf edilmiş zəngin neft və qaz yataqlarının mövcud olması bizim bugünkü və gələcək işlərimizin əsasını təşkil edir. Keçmişdə yaşamış və bu gün bizim sıralarımızda olan Azərbaycan neftçiləri, alimləri, geoloqları öz xalqının təbii sərvətlərinin aşkar edilməsi üçün dəyərli işlər görmüş, böyük neft və qaz yataqları açmışlar və bunlar da indi müstəqil Azərbaycan dövləti üçün böyük proqramlar tərtib etməyə əsas yaradır. Bu gün, bu əlamətdar bayram günü Azərbaycan neftçilərinin bütün nəsillərini minnətdarlıq hissi ilə xatırlayır və bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycan xalqı onların gördüyü işləri heç vaxt unutmayacaqdır".

Ümummilli Lider Heydər Əliyev

"Mən həmişə neftçilərin əməyini, onların cəsarətini qiymətləndirirəm. Onlar ağır şəraitdə çalışırlar, ölkəmizin inkişafı üçün işləyirlər. Çalışırlar ki, öz əməyi ilə ölkəmizi gücləndirsinlər. Bu gün bizim neftimiz xalqımıza xidmət edir, dövlətimizi gücləndirir. Biz neftdən gələn gəliri ölkəmizin inkişafına yönəltdik, insan kapitalına, infrastruktur layihələrinə qoyduq və bu gün neft Azərbaycan xalqının inkişafını təmin edir. Neft bizim təbii sərvətimizdir, xalqımızın böyük sərvətidir, biz də ondan istifadə edib ölkəmizi inkişaf etdiririk".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
İlham Əliyev

Əliyev Musa Mirzə oğlu (1908-1985)

Orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirərək, 1926-cı ildə Azərbaycan Politexnik İnstitutuna daxil olmuşdur. 1931-ci ildə "Geoloji-kəşfiyyat" fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirmiş, aspiranturaya qəbul olunmuş, daha sonra assistent vəzifəsinə təyin edilmiş və 28 yaşında namizədlik dissertasiyasını müdafiə etmişdir.

1941-1942-ci illərdə Moskva Neft İnstitutunun "Paleontologiya və tarixi geologiya" kafedrasının dosenti, SSRİ Xalq Neft Sənayesi Komissarlığının tədris müəssisələri Baş idarəsinin rəisi vəzifəsində işləmiş, 1941-1945-ci müharibə illərində cəbhənin neft məhsullarına olan tələbatını ödəmək məqsədilə Cənubi Qafqaz respublikalarında mühəndis-texniki kadrların hazırlanmasına cavabdeh olmuş və uğurlu fəaliyyətinə görə Lenin ordeni ilə təltif edilmişdir.

Musa Əliyev 1950-ci ildə Azərbaycan SSR EA-nın həqiqi üzvü seçilmiş, 1957-ci ildə geologiya-mineralogiya elmləri doktoru alimlik dərəcəsini və professor elmi adını almışdır. 1950-1958-ci illərdə o, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının prezidenti olmuş, onun fövqəladə təşkilatçılıq fəaliyyəti nəticəsində orada fizika, riyaziyyat, kimya, astronomiya,

iqtisadiyyat və s. elm sahələrinin inkişafına güclü təkan verilmişdir. Qısa müddətdə onun təşəbbüsü ilə onlarla elmlər doktoru və namizədi hazırlanmış, 200-ə qədər doktorant və aspirant keçmiş İttifaqın nüfuzlu elm və tədris mərkəzlərinə göndərilmişdir. Akademiya şəhərciyinin layihəsinin başa çatdırılması, tikintiyə icazə alınması, Moskvada SSRİ hökumətində maliyyə vəsaitlərinin ayrılması işlərində Musa Əliyevin əvəzsiz xidmətləri olmuşdur. Onun müəllifliyi və redaktorluğu ilə 7 cildlik Azərbaycan geologiyası toplusu nəşr olunmuş, Şamaxı rəsədxanası, Fizika İnstitutunda "Astronomiya ekspedisiyası, astrofizika" şöbəsi yaradılmışdır.

1958-ci ildən başlayaraq Musa Əliyev Moskva şəhərinə dəvət olunmuş və SSRİ Elmlər Akademiyasının və SSRİ Neft Sənayesi Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən Yanar Qazıntı Yataqlarının Geologiyası İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini təyin olunmuşdur. Tez bir zamanda o, neftli-qazlı regionların biostratiqrafiyası laboratoriyasını təşkil etmiş, apardığı tədqiqatların coğrafiyası Qafqazı, Türkmənistanı, Qazaxıstanı, Özbəkistanı və Qərbi Sibiri əhatə etmişdir. 1967-ci ildə o, SSRİ Neftçıxarma Sənayesi Nazirliyi tərəfinlən Əlcəzairə ezam olunmuş və bu ölkə ilə bağlanmış böyük neft müqaviləsinə 1971-ci ilə kimi rəhbərlik edərək zəngin neft-qaz yataqlarının kəşfinə nail olmuşdur.

1971-ci ildən ömrünün sonuna kimi Musa Əliyev Moskvada sözü gedən institutda keçmiş vəzifəsində çalışmışdır. O, 210 elmi əsərin, 15 monoqrafiyanın müəllifi, çoxsaylı elmlər doktorları və namizədlərinin rəhbəri olmuşdur.

Ənvər Nəzər oğlu Əlixanov (1917-1992)

Ə.Əlixanov gənc texnik-geoloq kimi Zığda neft mədənlərində əmək fəaliyyətinə başlamış, 1936-1941-ci illərdə Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki ADNSU) kəşfiyyat-geologiya fakültəsinin tələbəsi olmuş, 1941-ci ilin mayında institutu bitirib, mədən mühəndis-geoloqu ixtisasını almış, Kaqanoviçneft trestinin 3-cü mədənində geoloq işləmiş, daha sonra orduya çağırılaraq 1941-1942-ci illərdə Böyük Vətən müharibəsində iştirak etmişdir.

1961-ci ildə bir qrup Azərbaycan neftçisi, o cümlədən Ə.Əlixanov Azərbaycanda dənizdə neft yataqları kompleksinin, əsasən Xəzərin dərinlik akvatoriyasının kəşf olunması və istismara verilməsi sahəsində əldə etdikləri nailiyyətlər üçün Lenin mükafatına layiq görülmüşdür.

Əlixanov Ə.N. 100-ə yaxın elmi işin, "Xəzər dənizinin neft-qazlılığı" və "Xəzər dənizinin geologiyası" adlı 2 monoqrafiyanın müəllifidir. O, iki dəfə Lenin ordeni, Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni və medallarla mükafatlandırılmışdır.

Mirkazım Mirəhəd oğlu Məmmədov (1911-1996)

Neftçi-geoloq, Lenin mükafatı laureatı Azərbaycanın qocaman neftçi-geoloqu, əməkdar mühəndis, Lenin mükafatı laureatı, fəxri neftçi, geologiya-minerologiya elmləri namizədi Mirkazım Mirəhəd oğlu Məmmədov 1936-cı ildə Azərbaycan Sənaye İnstitutunu bitirərək, neft və qaz yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı üzrə mühəndis-geoloq ixtisasına yiyələnmişdir.

M.Məmmədov ömrünün 60 ildən çoxunu neft sənayesində çalışmışdır. Bu müddət ərzində Azərbaycanın quru sahələrində və Xəzər dənizi akvatoriyasında zəngin neft və qaz yataqlarının (Neft Daşları, Bahar, Qumadası, Zira, Qaradağ, Qarabağlı və başqaları) açılmasında, işlənilməsi və mənimsənilməsində mühüm rolu olmuş və böyük əmək tələb edən yaradıcılıqla həmin işlərə rəhbərlik etmişdir.

O, Lenin mükafatı laureatı, bir sıra orden və medallar ilə təltif olunmuşdur. Neft yataqlarında geoloji işlərə və işlənmənin texnologiyasına rəhbərlik etməklə yanaşı, o, bu sahələrdə geniş elmi-tədqiqat işləri aparmış və yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanmasına fəal surətdə rəhbərlik etmişdir. 1953-cü ildən başlayaraq Azərbaycan Sənaye İnstitutunda pedaqoji fəaliyyət göstərmiş, 1964-1974-cü illərdə həmin institutun geoloji-kəşfiyyat fakültəsində Dövlət İmtahan Komissiyasının sədri olmuşdur.

Sabit Orucov (1912-1981)

Sabit Atababa oğlu Orucov əmək fəaliyyətinə Ermənistandakı Şirpazlı kəndində müəllim kimi başlamışdır.

1946-1947-ci illərdə SSRİ Neft Sənayesi Nazirliyində şöbə müdiri, 1947-1949-cu illərdə Krasnodarneft birliyində rəisin birinci müavini-baş mühəndis, 1949-1953 və 1955-1957-ci illərdə SSRİ Neft Sənayesi Nazirinin müavini, 1957-1959-cu illərdə Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı Şurasının sədri, Nazirlər Soveti sədrinin müavini, 1959-1962-ci illərdə Azərbaycan Nazirlər Sovetinin SSRİ Nazirlər Sovetindəki nümayəndəsi, 1962-1965-ci illərdə SSRİ Dövlət Plan Komitəsində neft və qaz sənayesi məsələlərilə məşğul olmuş, 1965-1972-ci illərdə SSRİ Neft sənayesi nazirinin birinci müavini, 1972-1981-ci illərdə SSRİ Qaz sənayesi naziri olmuşdur. Sabit Orucov Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü (1967), Sosialist Əməyi Qəhrəmanı (1980), Lenin (1970) və Stalin mükafatları laureatı (1950, 1951) idi. O, eləcə də texnika elmləri doktoru, Azərbaycan SSR əməkdar elm xadimi fəxri adlarına layiq görülmüşdür.

Fuad İbrahim oğlu Səmədov (1926-1969)

Fuad Səmədov 1943-cü ildə onuncu sinfi əla qiymətlərlə başa vuraraq, Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki ADNA) geoloji-kəşfiyyat fakültəsinə imtahansız qəbul olunur. O, 1944-cü ildə həmin dövr üçün böyük və şərəfli hesab edilən Stalin təqaüdü almağa layiq görülmüşdü. 1960-cı ildə F.İ.Səmədov Azərbaycan E.A. Dərin Neft və Qaz Yataqlarının Problemləri İnstitutunda direktor müavini, 1961-1963-cü illərdə Başdənizneft idarəsində baş geoloq vəzifələrində işləmişdir.

Görkəmli ziyalı, əfsanəvi Neft Daşlarının ilk sakinlərindən biri, gözəl insan Fuad Səmədovun

şərəfli adı neft elminin və neft sənayesinin tarixinə qızıl hərflərlə əbədi olaraq yazılmışdır. Ümumiyyətlə, Fuad Səmədov 100-dən artıq məqalənin və 4 monoqrafiyanın müəllifidir. Fuad Səmədovun neft sənayesinin inkişafındakı səmərəli fəaliyyəti yüksək qiymətləndirilmişdir. O, "Əməkdar mühəndis" kimi yüksək və şərəfli ada layiq görülmüşdür. 1959-cu ildə "Qırmızı Əmək Bayrağı", 1966-cı ildə isə Lenin ordeni ilə təltif edilmişdir. 1961-ci ilin əvvəlində Fuad Səmədov bir qrup mütəxəssislə birlikdə Azərbaycan dəniz yataqlarının kompleks mənimsənilməsinə görə Sovet məkanında o vaxtın ən böyük və şərəfli dövlət mükafatı sayılan Lenin mükafatına layiq görülmüşdür.

Fərman Qurban oğlu Salmanov (1931-2007)

1961-ci ildə Qərbi Sibirin Tümen vilayətinin nəhəng neft və qaz yataqlarını kəşf etmiş məşhur azərbaycanlı sovet geoloqu, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı. Fərman Salmanov Rusiya Federasiyasının əməkdar geoloqu, geologiya-minerologiya elmləri doktoru, professor, Rusiya Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, Tümen vilayətinin neft-qaz kəşfiyyatı idarəsi "Qlavtumengeologiya"nın rəhbəri (1978-1987), SSRİ Geologiya nazirinin birinci müavini (1987-1991), Xanti-Mansi və Yamalo-Nenets Muxtar dairələrinin, Surgut şəhəri və Texas ştatının fəxri vətəndaşı olmuşdur. O, Lenin ordeni (1970), Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni (1971, 1976), "Oktyabr inqilabı" ordeni (1983), Lenin mükafatı (1970), İvan Qubkin mükafatı (1980) ilə təltif olunmuşdur.

Fərman Salmanov ömrünün 50 ilini Sovet İttifaqı və Rusiya Federasiyasının neft-qaz sənayesinə həsr etmiş, 100-dən artıq nəhəng neft-qaz yatağını kəşf və ya onların kəşfində iştirak etmişdir. Belə nəhəng yataqlardan Mamontov, Megiyon, Pravdinsk, Üst-Balıq, Surgut, Urengoy, Yamburq və s. misal göstərmək olar. 1978-ci ildən 1987-ci ilə qədər Salmanov Tümen vilayətinin neft-qaz kəşfiyyatı idarəsi "Qlavtumengeologiyaya" rəhbərlik etmişdir. 1987-1991-ci illərdə SSRİ Geologiya nazirinin birinci müavini işləmişdir.

Fərman Salmanov, eyni zamanda geologiya-minerologiya elmləri doktoru, Rusiya Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü olmuşdur. Görkəmli geoloq 160-dan artıq monoqrafiya və elmi əsərlərin müəllifidir. O Xanti-Mansi və Yamalo-Nenets Muxtar dairələrinin, Surgut şəhəri və Texas ştatının fəxri vətəndaşı seçilmişdir.

2019-cu ilin may ayından etibarən Rusiyanın Surqut hava limanına görkəmli azərbaycanlı geoloq Fərman Salmanovun adı verilib.